

HANDELINGEN

19:8-41

Paulus' langdurige bediening in Efeze leidt tot buitengewone wonderen, bekering en verzet.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/handelingen/19-8-41

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Paulus' terugkeer naar Efeze	3 min	4
2	Prediking over het Koninkrijk van God	2 min	5
3	Onderwijs in de school van Tyrannus	3 min	7
4	Het evangelie bereikt heel Asia	2 min	8
5	Het ontstaan van gemeenten in Asia	3 min	9
6	De verdwenen gemeenten van Asia	3 min	10
7	Buitengewone wonderen in Efeze	5 min	11
8	Paulus' dagelijkse doodsgevaar	2 min	13
9	Leven onder voortdurende dreiging	2 min	14
10	Lijden leert vertrouwen op God	3 min	16
11	Joodse bezweerders en de naam van Jezus	2 min	18
12	De zeven zonen van Sceva	3 min	19
13	Jezus' naam wordt grootgemaakt	2 min	20
14	Bekering en verbranding van toverboeken	3 min	22

15	Paulus plant zijn reis naar Rome	3 min	24
16	Timotheüs en Erastus vooruitgestuurd	2 min	25
17	Artemis en de handel in tempelbeeldjes	3 min	26
18	Demetrius zet de zilversmeden op	2 min	28
19	De menigte bestormt het theater	3 min	29
20	Verwarring in de volksvergadering	2 min	31
21	De mogelijke identiteit van Alexander	3 min	32
22	De stadssecretaris beëindigt het oproer	4 min	34
	Om verder te lezen		36

1

Paulus' terugkeer naar Efeze

We gaan naar Handelingen hoofdstuk 19. We hebben de eerste zeven verzen al bekeken. Paulus is inmiddels bezig aan zijn derde en laatste zendingsreis. Hij zal nog een reis maken, zijn vierde reis, maar dat zal strikt genomen geen zendingsreis zijn. Hij zal als gevangene, in boeien, naar Rome reizen. Dat betekent niet dat hij ophoudt met zendingsactiviteiten, maar hij is dan niet vrij en het was niet zijn bedoeling die reis als zendingsreis te beginnen. Dit is zijn laatste doelbewuste zendingsreis.

Hij is door de streken van Galatië getrokken. Als we naar hoofdstuk 18 vers 23 kijken, zien we dat hij door de streken van Galatië en Frygië trok. Daarna kwam hij in Efeze, de voornaamste stad en hoofdstad van de Romeinse provincie Asia. Daar blijft hij het hele hoofdstuk. Hij blijft eigenlijk vrijwel dit hele hoofdstuk in Efeze, waarna hij teruggaat naar Korinthe. Hij is al in Korinthe geweest, maar hij zal daar teruggaan.

Toen hij voor het eerst in Efeze kwam, behoorden mensen die alleen de doop van Johannes kenden en verder niets kennelijk tot de eersten die hij ontmoette. Hij vertelt hun dus wat ze nog niet weten, doopt hen en laat hen in de eerste zeven verzen ten volle delen in de christelijke ervaring. Vervolgens begint hij vanaf vers 8 met het gebruikelijke soort werk dat hij doorgaans onderneemt wanneer hij in een stad komt. Hij gaat de synagoge binnen om de Joden daar te evangeliseren.

Deze Joden in deze synagoge kenden hem en waren hem gunstig gezind, wat behoorlijk ongebruikelijk is. Synagogen staan doorgaans niet erg open voor Paulus. Ze jagen hem er zelfs vrij snel uit. Zoals we zullen zien, laat deze synagoge hem drie maanden prediken voordat ze hem eruit jagen. Misschien kon hij daar zo lang blijven en bleef hij welkom omdat ze hem eerder hadden gevraagd te blijven, toen hij kort door Efeze was gereisd.

Je herinnert je misschien dat hij op weg naar Jeruzalem, toen hij van zijn tweede zendingsreis naar huis terugkeerde, in Efeze was gestopt. Priscilla en Aquila waren bij hem geweest. Hij liet hen daar achter en reisde verder, maar niet voordat hij op een sabbat in de synagoge had gepredikt. De mensen, de Joden van de synagoge, smeedten hem te blijven en nog meer te prediken. Hij zei:

Maar hij nam afscheid van hen en zei: Ik moet beslist het komende feest in Jeruzalem vieren, maar ik zal bij u terugkeren, als God het wil. En hij voer weg uit Efeze.

HANDELINGEN 18:21

Ze wilden hem graag horen. Ze wilden werkelijk meer van hem horen, en toen hij vertrok, wilden ze nog meer horen. Dat is voor een prediker altijd goed om te doen: zorg dat mensen denken dat de preek te kort is in plaats van te lang, en dan komen ze terug. Zo ging het. Toen hij terugkwam, zagen ze al naar hem uit. Ze hadden op zijn komst gewacht en wilden horen wat hij te zeggen had. Daarom gaven ze hem veel langer de gelegenheid om in de synagoge te spreken dan men hem in de meeste steden gaf.

2

Prediking over het Koninkrijk van God

We lezen in vers 8:

En hij ging de synagoge binnen en sprak er vrijmoedig; drie maanden lang sprak hij met hen en probeerde hen te overtuigen van de zaken van het Koninkrijk van God.

HANDELINGEN 19:8

Dat betekent niet dat hij in die drie maanden nooit ademhaalde. Maar hij sprak drie maanden lang vrijmoedig, waarbij hij redeneerde en hen probeerde te overtuigen van de dingen die het Koninkrijk van God betroffen.

De term Koninkrijk van God is in Handelingen al behoorlijk vaak voorgekomen, al is het misschien niet zo vaak als in de evangeliën, want Jezus sprak voortdurend over het Koninkrijk van God. Zijn gelijkenissen gingen over het Koninkrijk. Hij begon met te zeggen dat het Koninkrijk van God nabij was. Niet lang daarna zei Hij:

En men zal niet zeggen: Zie hier of zie daar, want, zie, het Koninkrijk van God is binnen in u.

LUKAS 17:21

Nu verspreiden de apostelen de boodschap van het Koninkrijk van God. Er wordt niet altijd gezegd dat dit het onderwerp is waarover ze spreken in elke stad waar ze komen, maar dat is wel de boodschap. Jezus zei in Mattheüs 24 vers 14:

En dit Evangelie van het Koninkrijk zal in heel de wereld gepredikt worden tot een getuigenis voor alle volken; en dan zal het einde komen.

MATTHEÛS 24:14

Het Evangelie van het Koninkrijk wordt dus gepredikt, en Paulus spreekt drie maanden lang met hen over dingen die het Koninkrijk van God betreffen.

Toen sommigen zich verhardden en niet geloofden, maar kwaad spraken van de Weg... De Weg is een term die wordt gebruikt voor het christendom of voor de christelijke boodschap. Later in dit hoofdstuk, in vers 23, wordt het opnieuw zo genoemd. Daar staat:

Maar in die tijd ontstond er een niet geringe opschudding over de weg van de Heere.

HANDELINGEN 19:23

De Weg verwijst naar de christelijke beweging, naar wat wij tegenwoordig het christendom noemen.

3

Onderwijs in de school van Tyrannus

Sommigen spraken ten overstaan van de menigte kwaad van de Weg. Hij vertrok bij hen, nam de discipelen apart en redeneerde dagelijks in de school van Tyrannus. Tyrannus moet een plaatselijke, niet-godsdienstige leraar zijn geweest. Hij had een school of een soort collegezaal. Misschien was hij een filosoof of een docent die leerlingen had, en beschikte hij over zijn eigen ruimten.

Zoals tegenwoordig vaak voorkomt, hebben gemeenten geen eigen kerkgebouw. Vaak huren ze een zaal die voor gebruik door het publiek te huur is. Tyrannus gaf blijkbaar alleen les tijdens de koele uren van de dag. Volgens de westerse tekst van deze passage gaf Paulus elke dag les van elf uur 's morgens tot vier uur 's middags. Dat waren de warme uren van de dag, wanneer veel mensen een siësta wilden houden. Omdat de dag om zes uur begon, gaf Tyrannus waarschijnlijk tijdens de eerste vier uur van de dag les.

Hij gaf les in Tyrannus' eigen school, die naar ik aanneem ook te huur was. Misschien liet hij Paulus er gratis gebruik van maken, maar niets wijst erop dat deze man een christen was. Voor zover wij weten, was hij alleen maar een verhuurder. Paulus huurde deze school dus waarschijnlijk en gaf er elke dag les.

Tyrannus betekent in het Latijn, interessant genoeg, tiran. Als commentatoren dit vermelden, zeggen ze vaak dat ze zich afvragen of zijn ouders hem die naam hebben gegeven, of zijn leerlingen. Het is interessant dat de naam van die man Tiran zou zijn. Maar hij liet hen de school gebruiken.

Paulus begon dus in de synagoge en vertrok uit de synagoge toen dat nodig was, naar een andere plaats. Denk eraan dat hij in Korinthe vanuit de synagoge naar het huis van Justus verhuisde en daar zijn werk voortzette. De gemeente kwam doorgaans in huizen bijeen, maar er waren ook openbare samenkomsten, grotere samenkomsten. De school van Tyrannus was waarschijnlijk groot genoeg voor de grotere samenkomsten waarin Paulus onderwijs gaf.

Er staat dat dit twee jaar lang doorging. Later, in hoofdstuk 20, vers 31, vertelt Paulus ten overstaan van de oudsten van Efeze over het leven dat hij onder hen had geleid. Daar zegt hij dat hij drie jaar bij hen was geweest. In hoofdstuk 20, vers 31, staat:

Daarom: wees waakzaam, en bedenk dat ik drie jaar lang, nacht en dag, niet heb opgehouden iedereen onder tranen terecht te wijzen.

HANDELINGEN 20:31

Hier lezen we dat hij twee jaar lang in de school van Tyrannus doorging. Maar daaraan gingen natuurlijk de drie maanden vooraf waarin hij in de synagoge was. Aan het einde van het hoofdstuk, aan het einde van zijn verblijf, vindt ook nog een gebeurtenis plaats die waarschijnlijk buiten die twee jaar viel. Die onderbrak waarschijnlijk zijn onderwijs in de school van Tyrannus. Maar in het Joodse denken werd een deel van een jaar als een jaar beschouwd. Bij een inclusieve telling hoefde drie jaar niet noodzakelijk meer te betekenen dan twee jaar en een deel van nog een jaar. Dus zelfs als hij er maar twee jaar en drie maanden was, kon hij over die tijd spreken, volgens de manier waarop men destijds sprak, als drie jaar.

4

Het evangelie bereikt heel Asia

Hoe dan ook, we weten dat hij, nadat hij uit de synagoge was gezet, nog twee jaar doorging. Daardoor hoorden allen die in Asia woonden het Woord van de Heere Jezus, zowel Joden als Grieken. Hij bevond zich in Efeze, de hoofdstad van de provincie Asia. Terwijl hij daar twee jaar lang onderwijs gaf, hoorde heel Asia het.

De zeven gemeenten van Asia die in Openbaring worden genoemd, behoorden tot de gemeenten die in deze tijd werden gesticht. Net ten noorden van Efeze lag Smyrna. Verder waren er Thyatira, Pergamum, Sardis, Filadelfia en Laodicea. Naast die zeven gemeenten van Asia die in Openbaring worden genoemd, waren er nog meer. Kolosse lag in Asia, Hiërapolis lag in Asia en ook Troas lag in Asia. Zoals we zullen zien, waren er op al die plaatsen gemeenten. Er zijn dus ten minste tien gemeenten in Asia die we

uit de Bijbel kennen. Er kunnen nog andere zijn geweest die niet worden genoemd. Al deze gemeenten zijn waarschijnlijk gesticht gedurende de twee jaar waarin Paulus in Efeze gestationeerd was.

Ik zeg ‘gestationeerd’, omdat hij niet elke dag in Efeze bleef. Hij trok eropuit. Daar hebben we bewijs voor. In 2 Korinthe, dat hij aan het einde van dit verblijf schreef, noemt hij zelfs bepaalde plaatsen waar hij naartoe ging. Hij had in Troas gepredikt. In deze periode had hij zelfs een reis naar Macedonië gemaakt. Hij reisde wat rond.

5

Het ontstaan van gemeenten in Asia

Kolosse was bijvoorbeeld een gemeente in Asia die rond deze tijd werd gesticht. We weten dat Paulus die gemeente niet heeft gesticht, want in Kolossenzen, hoofdstuk 1, vers 7, zegt hij tegen de Kolossenzen dat hun gemeente was gesticht door een metgezel van Paulus die Epafras heette. Deze man was waarschijnlijk een christen uit Asia, misschien in Efeze tot geloof gekomen. Hij werd een medewerker van Paulus, een plaatsvervanger van hem, die eropuit ging om bijvoorbeeld de gemeente in Kolosse te stichten. Epafras kwam waarschijnlijk zelf uit Kolosse.

Omdat Efeze zo’n centraal handelsgebied van Asia was, kwamen mensen uit al die andere steden erheen voor zaken. Aangezien Paulus tegen de Kolossenzen zegt dat Epafras een van hen was, waarmee hij bedoelt dat hij uit Kolosse kwam, is hij naar alle waarschijnlijkheid naar Efeze gekomen, heeft hij Paulus ontmoet, is hij tot geloof gekomen en is hij teruggegaan. Daar heeft hij zijn vrienden en familie tot geloof gebracht en de gemeente in Kolosse gesticht.

Zo kunnen ook andere gemeenten in Asia zijn ontstaan. Paulus hoefde niet noodzakelijk naar al die plaatsen te gaan, al is hij misschien naar sommige ervan gegaan. Mensen uit die steden die naar Efeze kwamen, zouden door Gods voorzienigheid Paulus ontmoeten. Zo kwam Onesimus, de weggelopen slaaf van Filemon, kennelijk naar Rome. Daar ontmoette hij door Gods voorzienigheid Paulus, kwam hij tot geloof en keerde hij terug naar Kolosse. Hij bleek namelijk ook uit Kolosse te komen.

Gedurende deze twee jaar vond er een enorme uitbreiding plaats van het evangelie van het Koninkrijk van God in dit gebied, dat nu het moderne Turkije is. Deze gemeenten werden gesticht en veel ervan waren natuurlijk gezond. Zoals we weten uit de zeven brieven aan de zeven gemeenten in het boek Openbaring, waren ze niet allemaal gezond, maar sommige wel. De gemeente van Filadelfia en de gemeente van Smyrna zijn beide gemeenten die Jezus in Openbaring 2 en 3 alleen maar kan prijzen. Er zijn een paar gemeenten die Hij alleen maar kan veroordelen. De ene was Laodicea en de andere Sardis. Maar de andere gemeenten die Jezus aansprak, hadden bepaalde sterke en bepaalde zwakke kanten. Hij had bepaalde dingen waarvoor Hij hen kon prijzen en bepaalde dingen waarvoor Hij hen moest berispen, zoals waarschijnlijk bij de meeste gemeenten het geval is.

6

De verdwenen gemeenten van Asia

Maar dit waren gemeenten die lange tijd hebben bestaan. Deze gemeenten zijn er niet meer. Zelfs de stad Efeze bestaat eigenlijk niet meer. De stad Efeze heet tegenwoordig Ayasılık. Ik weet niet of dat correct wordt uitgesproken. Ik kon de lettergrepen niet helemaal onderscheiden, maar er is daar wel iets, een dorp. Het ligt niet precies op dezelfde plek, want Efeze lag aan de monding van de rivier, aan de kust. Ze moesten voortdurend het slib uit die riviermonding verwijderen, omdat die steeds dreigde dicht te slibben. Op een gegeven moment zorgde verwaarlozing ervoor dat die hele riviermonding dichtslibde. Het is dus geen haven meer. Efeze is niet meer de stad die het ooit was.

In veel van de steden waar gemeenten waren, zijn óf de steden verdwenen, óf in elk geval de gemeenten. Mij is verteld dat er nog steeds een kleine groep is in İzmir in Turkije, dat in Bijbelse tijden Smyrna was. Ik geloof dat er ook een of andere geloofsgemeenschap is in de buurt van Filadelfia. Maar over het algemeen zijn de meeste gemeenten van Asia er nu niet meer, hoewel ze er eeuwenlang zijn geweest. Het is niet zo dat Paulus geen vrucht heeft voortgebracht die blijvend was. Die vrucht is eeuwenlang gebleven. Het is alleen zo dat de islamitische invasie er in veel gevallen

toe leidde dat de invloed van het christendom in die streek werd uitgeroeid. Er waren waarschijnlijk ook andere factoren, maar het feit blijft dat Paulus in die tijd gemeenten stichtte die zeer lang hebben bestaan, eeuwenlang.

Het feit dat veel van deze gemeenten nu verdwenen zijn — vrijwel allemaal zijn ze nu verdwenen — doet je denken: „Wat jammer. Wat een verspilling. Dan zijn de inspanningen van Paulus dus voor niets geweest.” Maar dat is niet zo. Het is jammer dat Turkije er geestelijk gezien nu zo aan toe is. Maar verscheidene eeuwen lang zijn duizenden en duizenden mensen uit die streek gelovig geworden en hebben zij Christus gevolgd, waarschijnlijk tot aan hun dood. Bovendien zijn jij en ik christenen dankzij de inspanningen van Paulus. Niet noodzakelijk door wat hij in die stad heeft gedaan, maar door zijn inspanningen in het algemeen. Niet iedere gemeente blijft eeuwig bestaan, maar soms verdwijnen oude gemeenten en komen er nieuwe op. En er worden voortdurend nieuwe gemeenten gesticht. De voortdurende aanwezigheid van het christelijke getuigenis in de heidense wereld is in zeer belangrijke mate aan de inspanningen van Paulus te danken.

7

Buitengewone wonderen in Efeze

Tijdens deze twee jaar in Efeze, de langste periode die Paulus voor zover wij weten in enige stad heeft doorgebracht, waren er twee belangrijke dingen die voor Paulus ongewoon waren en die deze jaren kenmerkten. Zijn op één na langste verblijf was in Korinthe, waar we lezen dat hij achttien maanden bleef. Maar in deze stad bleef hij meer dan twee jaar. Zelf sprak hij over een verblijf van drie jaar in de stad.

Een van de belangrijke dingen was een ongewoon groot aantal ongewone wonderen. Dat lezen we in vers 11:

En God deed buitengewone krachten door de handen van Paulus, zo zelfs dat, als de zweetdoeken of de doeken die hij om zijn middel droeg, van zijn lichaam op de zieken gelegd werden, de ziekten van hen weken en de boze geesten uit hen weggingen.

HANDELINGEN 19:11-12

Genezingen en het uitdrijven van demonen zijn niet zo ongewoon in de bediening van Jezus of die van de apostelen. Maar dat ze gebeurden zonder dat Paulus de persoon ooit zag, is wel ongewoon. Het is zoals toen Petrus over straat liep en zijn schaduw op de zieken viel en hen genas. Of toen Jezus iemand op afstand kon genezen. Of wanneer iemand het kledingstuk van Jezus kon aanraken en genezen werd. Dit is anders dan een doelbewuste genezing in aanwezigheid van de persoon. Dit is een ongewoon soort wonder dat blijkbaar vaak plaatsvond.

Dit geeft bijna, maar net niet helemaal, geloofwaardigheid aan het hele idee van relikwieën. De rooms-katholieken hebben enkele bijgelovige ideeën. Als je een splinter van het kruis hebt, of een afgeknipt stukje teennagel van Sint-Andreas of iemand anders, dan zal dat op de een of andere manier zegen in je leven brengen. Ik denk helemaal niet dat dit waar is. Er is geen Bijbelse grond voor. Maar dit is bijna hetzelfde soort verschijnsel: de zakdoek van Paulus.

Er zijn tegenwoordig voorgangers die aanbieden om je hun zakdoek toe te sturen, of in elk geval een klein stukje ervan, in ruil voor een flinke gift. Ze beweren dat hun zakdoeken je kunnen genezen, net als die van Paulus. Je kunt hem in je schoen stoppen en dan zal hij je beschermen, waar je ook heen gaat. Stop hem in je portemonnee en je geld zal nooit opraken. Leg hem onder je kussen en niemand zal in je huis inbreken terwijl je slaapt. Het is magie. Dat is precies wat deze mensen beweren.

Paulus bedreef geen magie. De Heilige Geest verrichtte ongewone wonderen. Als de Heilige Geest geen ongewone wonderen verricht, zal jouw zakdoek een door demonen bezeten persoon niets baten wanneer je hem per post naar die persoon stuurt. Het

verbaast me hoe brutaal moderne predikers kunnen zijn die er geen enkel bewijs van geven dat ze het soort gezag hebben dat Paulus had. En toch denken ze dat jij hun gewoon geld kunt sturen, dat zij jou een zakdoek kunnen sturen en dat wat er bij Paulus gebeurde, ook bij hen zal gebeuren.

Ze beseffen niet dat er werkelijk staat dat deze wonderen zelfs voor Paulus bijzonder waren. Paulus deed dit niet overal. Voor zover wij weten, deden de andere apostelen dit soort dingen niet. Dit waren in die tijd ongewone wonderen. Maar de demonen gingen wel uit de mensen weg.

Efeze stond zeer bekend om zijn obsessie met magie en het occulte. In die tijd werden boeken over toverspreuken in het Romeinse Rijk zelfs Efezische geschriften of Efezische brieven genoemd. Dat kwam doordat Efeze zo bekendstond als een centrum van magie. Later in dit hoofdstuk zullen we zien dat de mensen die tot geloof kwamen al hun boeken over magie meebrachten en verbrandden. Het was een grote stapel, en ze waren veel geld waard. Over een ogenblik wordt ons verteld wat de waarde ervan was. Maar je kunt zien dat er in die stad veel occulte activiteit was, veel magie en veel demonische zaken.

Paulus had blijkbaar geen tijd om in die grote stad bij iedere door demonen bezeten persoon langs te gaan. Dus als iemand over hem hoorde en zei: 'Mijn moeder is door een demon bezeten. Mijn dochter is door een demon bezeten,' dan konden ze een zweetband komen halen. Het Griekse woord dat in het Bijbelcitaat met 'zweetdoeken' is vertaald, duidt volgens de spreker op een zweetband. Het was behoorlijk warm en Paulus was een man die lichamelijk werk deed. Hij maakte tenten, dus droeg hij een zweetband. Ze namen zijn zweetband dan mee naar hun door demonen bezeten vriend of familielid, en de demonen gingen uit die persoon weg.

8

Paulus' dagelijkse doodsgevaar

Dat is ongebruikelijk. Denk niet dat jij dit per se ook kunt doen omdat het hier gebeurde, of dat een prediker die je kent dat per se kan doen. We zien dus dat een van de buitengewone dingen die gebeurden toen Paulus in Efeze was, bestond uit

ongewone wonderen. Maar daarmee ging ook ongewoon lijden gepaard.

Handelingen beschrijft niet veel van Paulus' lijden in die tijd uitvoerig, maar Paulus verwijst er in zijn geschriften naar. Toen hij aan de Korintheïers schreef, was hij in feite nog in Efeze. In deze twee jaar schreef hij 1 Korinthe. Toen hij aan de Korintheïers schreef en zijn leer over de opstanding van de doden verdedigde, zei hij in 1 Korinthe 15, vers 30:

En waarom lopen wij dan elk uur gevaar?

1 KORINTHE 15:30

Hij beschrijft zijn ervaring in Efeze alsof hij met wilde dieren vecht. Sommige mensen denken dat Paulus misschien werkelijk gearresteerd is en in de arena bij de wilde dieren is gezet, en dat God hem heeft bevrijd, zoals Daniël of zoiets. Maar waarschijnlijker is dat Paulus dit als beeldspraak gebruikt en dat het soort tegenstanders dat hij had, op wilde dieren leek. Per slot van rekening spreken zowel Petrus als Judas, in 2 Petrus 2 en het boek Judas, over valse leraren in de gemeente als redeloze dieren. Hij denkt dus waarschijnlijk aan menselijke beesten met wie hij vecht, verscheurende beesten die hem willen vernietigen.

Hij zegt dat hij dagelijks sterft. Predikers of individuele christenen denken soms dat dit betekent: 'Ik sterf aan mijzelf. Ik moet dagelijks aan mijzelf sterven.' Dat bedoelt hij niet. Hij bedoelt: 'Ik sta dagelijks oog in oog met de dood. Iedere afzonderlijke dag kan mijn laatste zijn. In mijn eigen gedachten sterf ik elke dag.'

9

Leven onder voortdurende dreiging

Ik weet wat hij bedoelt, want jaren geleden ving ik een gerucht op. Ik wist niet of het waar was, maar een man van wie ik wist dat hij mij haatte, had tegen iemand gezegd dat hij een huurmoordenaar op mij had afgestuurd. Via via kwam dit bericht bij mij terug, en ze zeiden: 'Weet je dat hij een huurmoordenaar op je heeft afgestuurd?' Ik wist niet of hij dat had gedaan, maar hij zou het hebben kunnen doen. Hij was er het type voor en hij was zo ingesteld. Ik dacht dat hij het misschien had gedaan.

Iedere dag loop je de deur uit en denk je: ‘Er kan een huurmoordenaar op mij afgestuurd zijn. Misschien staat daarbuiten iemand te wachten om mij te doden.’ In je eigen gedachten sterf je dagelijks. Eerlijk gezegd was het een zeer positieve ervaring. Je blijft gewoon dicht bij God. Natuurlijk probeer ik dat sowieso te doen, maar ik ben altijd bereid geweest om te sterven, dus het is nooit een probleem geweest. Als iemand zei: ‘Iemand gaat je vandaag doden,’ dan dacht ik: goed, dan is dit de dag. Ik weet dat het ooit zal gebeuren. Waarom niet vandaag? Welke dag zou beter zijn dan vandaag, en waarom zou het dan beter zijn?

Maar ik weet wel hoe het is om te denken dat er een zwaard van Damocles boven mijn hoofd hangt, dat er misschien ergens iemand rondloopt die betaald wordt om een einde aan mijn leven te maken. Wanneer ik naar buiten ging, dacht ik: ‘Misschien zit er iemand in een auto aan de overkant van de straat, in een gebouw aan de overkant van de straat, of in een steeg waar ik langs zal lopen.’ Je weet het nooit.

Ik weet wat het betekent om te zeggen: ‘Ik sterf dagelijks.’ Dat is wat Paulus werkelijk zegt. Hij zegt:

En waarom lopen wij dan elk uur gevaar? Ik sterf elke dag, en betuig dit bij de roem die ik over u heb in Christus Jezus, onze Heere. Als ik, naar de mens gesproken, tegen wilde dieren heb gevochten in Efeze, wat voor nut heeft dat dan voor mij, als de doden niet opgewekt worden? Laten wij dan maar eten en drinken, want morgen sterven wij.

1 KORINTHE 15:30-32

10

Lijden leert vertrouwen op God

Later, toen Paulus aan het einde van hoofdstuk 19 Efeze verliet en naar Macedonië ging, schreef hij 2 Korinthe. In 2 Korinthe 1 blikt hij terug op zijn tijd in Asia, de twee jaar waarover we het hier hebben. In 2 Korinthe 1, vers 8 tot en met 10, zegt Paulus:

Want wij willen niet, broeders, dat u geen weet hebt van onze verdrukking, die ons in Asia overkomen is: dat wij het uitermate zwaar te verduren hebben gekregen, boven ons vermogen, zodat wij zelfs aan ons leven wanhoopten. Ja, wij hadden voor ons eigen besef het doodvonnis zelf al ontvangen, opdat wij niet op onszelf zouden vertrouwen, maar op God, Die de doden opwekt. Hij heeft ons uit zo'n groot doods gevaar verlost, en Hij verlost ons nog. Op Hem hebben wij de hoop gevestigd dat Hij ons ook verder verlossen zal,

2 KORINTHE 1:8-10

Dat gebeurde toen hij in Efeze was.

Paulus zegt:

Ik wil dat jullie dit weten, broeders. Toen ik in Asia was, had ik het echt zwaar. We hadden het onvoorstelbaar moeilijk, veel zwaarder dan we aankonden. We wanhoopten zelfs aan ons leven, maar dat was niet erg, want daardoor leerden we op God te vertrouwen, Die de doden opwekt, en niet op onszelf.

Dat is iets positiefs, maar zo voelde het niet. Geen enkel lijden in het heden, geen enkele tuchting, schijnt vreugdevol te zijn, maar verdrietig.

En elke bestraffing schijnt op het moment zelf wel geen reden tot blijdschap te zijn, maar tot droefheid. Maar later geeft zij hun die erdoor geoefend zijn een vreedzame vrucht van gerechtigheid.

HEBREEËN 12:11

Op dat moment is het niet prettig.

Het was in die twee jaar dat Paulus deze situatie doormaakte, waarin hij zelfs aan zijn leven wanhoopte.

Paulus verkeerde altijd min of meer in gevaar, maar dit soort taal klinkt behoorlijk extreem. Daarom zouden we kunnen zeggen dat Paulus met ongewoon gevaar en ongewone ontberingen te maken had, maar dat hij ook ongewone wonderen zag. Misschien hielden die dingen verband met elkaar. Misschien ontving hij vanwege het ongewone gevaar in zo sterke mate de bemoediging en steun van de Heilige Geest, in de vorm van bijzondere wonderen die door zijn handen werden verricht. Of misschien was het andersom. Misschien zette de duivel juist vanwege de bijzondere wonderen, vanwege de bijzondere werking van de Heilige Geest, een bijzondere aanval op hem in. Of allebei. Die twee dingen zouden elkaar kunnen versterken. Hoe dan ook, we lezen in de Schrift dat zijn tijd in Efeze door beide dingen werd gekenmerkt.

11

Joodse bezweerders en de naam van Jezus

Hoofdstuk 19, vers 13:

En enkelen van de rondtrekkende Joodse duivelbezweerders waagden het de Naam van de Heere Jezus uit te spreken over hen die boze geesten hadden. Zij zeiden: Wij bezweren u bij Jezus, Die door Paulus gepredikt wordt.

HANDELINGEN 19:13

De magiërs in Efeze hadden bezweringsformules voor duiveluitdrijving, en sommige van deze Efezische geschriften zijn bewaard gebleven. Er zijn musea die er een behoorlijke verzameling van hebben, en het grootste deel ervan is onzinnig gebrabbel. Maar veel ervan is een poging om goddelijke namen en titels aan te roepen. De magiërs dachten dat ze macht over de demonen konden krijgen door de namen van goddelijke wezens uit te spreken.

Deze mannen waren Joods, dus zou je kunnen zeggen: ‘Nou, dan zouden ze geen magiërs zijn. Ze zouden meer op gewone Joodse duiveluitdrijvers lijken.’ Jezus wees de Farizeeën erop dat zij duiveluitdrijvers hadden. Weet je nog dat ze zeiden dat Hij demonen uitdreef door Beëlzebul? Hij zei:

En als Ik door Beëlzebul de demonen uitdrijf, door wie drijven uw zonen ze dan uit? Daarom zullen die uw rechters zijn.

MATTHEÛS 12:27

Hij wist dat ze duiveluitdrijvers hadden die demonen uitdreven, al deden die dat beslist niet met zoveel succes als Hij.

Net zoals de katholieke kerk duiveluitdrijvers heeft, gingen de demonen blijkbaar zo nu en dan wel weg, maar daarvoor moesten de duiveluitdrijvers ontzettend veel omslachtige rituelen doorlopen. Jezus en de apostelen hoefden dat niet te doen. Ze gaven een demon eenvoudigweg een bevel, en de demon erkende hun gezag. Maar de

Joden hadden, ongeveer zoals de katholieke duiveluitdrijvers tegenwoordig, deze rituelen enzovoort. Het meeste ervan was hocus pocus. Het meeste ervan was bijgeloof en magie, wat trouwens ook sterk lijkt op de katholieke rituelen voor duiveluitdrijving. Er is niet veel overeenkomst tussen deze duiveluitdrijvingen en wat Jezus of de apostelen deden.

12

De zeven zonen van Sceva

Het was deze Joodse duiveluitdrijvers duidelijk dat Paulus resultaten boekte. Onder hen waren in het bijzonder zeven mannen, allemaal zonen van één man die Sceva heette en die als overpriester wordt omschreven. Er staat in vers 14:

Het waren zeven zonen van Sceva, een Joodse overpriester, die dit deden.

HANDELINGEN 19:14

Er was in Israël geen overpriester die Sceva heette, en geen overpriester van de Joden bevond zich in Efeze. De overpriesters dienden in de tempel in Jeruzalem. Er waren priesters over verschillende plaatsen verspreid. Dat wil zeggen, Leviëten die van Aäron afstamden konden zich overal in de diaspora bevinden, maar ‘overpriester’ was een heel specifieke titel voor de hogepriester en zijn naaste medewerkers in de tempel. Deze man was vrijwel zeker niet een van hen. Misschien was hij familie van de hogepriester en werd hij daarom zo genoemd. Of, en ik denk dat de meesten dit geloven, het was gewoon een titel die hij zichzelf had aangemeten. Hij was een Joodse man die enige status wilde verwerven, en hij was een bedrieger. Hij noemde zichzelf overpriester, zodat mensen hem zouden respecteren als een deskundige, vooral op het gebied van de goddelijke Naam.

Wie anders dan een overpriester van de Joden zou weten hoe je de goddelijke Naam moest uitspreken? In de bewaard gebleven geschriften van de magiërs in Efeze staan pogingen om Jahweh uit te spreken. Je kunt zien dat het in hun geschriften op

verschillende manieren wordt gespeld, terwijl ze probeerden de goddelijke Naam, Jahweh, uit te spreken. Wie zou een betere deskundige zijn dan een overpriester?

Ik denk dat Sceva een bedrieger kan zijn geweest. Hij was beslist Joods, maar het klinkt alsof hij en zijn zonen meer tot de klasse van magiërs behoorden dan tot de orthodox-joodse orde. We weten niets anders over hem dan wat we hier lezen, maar er staat wel dat deze zeven zonen besloten de Naam van Jezus uit te proberen op een door een demon bezeten man, om te zien hoe die werkte. Ze zagen hoe die voor Paulus werkte. Hij boekte beslist betere resultaten dan zij ooit hadden gezien, dus besloten ze zijn formule uit te proberen.

In vers 14 staat:

Er waren zeven zonen van Sceva, een Joodse hogepriester, die dat deden.

Wat deden ze? Wat er in het vorige vers staat. Ze spraken een demon aan en zeiden:

We bezweren je bij de naam van Jezus, over wie Paulus preekt: kom eruit.

Nou, dat liep niet goed voor hen af. In vers 15 antwoordde de boze geest:

Maar de boze geest antwoordde en zei: Jezus ken ik en van Paulus weet ik af, maar u, wie bent u?

HANDELINGEN 19:15

13

Jezus' naam wordt grootgemaakt

Toen sprong de man in wie de boze geest zat op hen af. Hij overmeesterde hen en kreeg hen eronder, zodat ze naakt en gewond het huis uit vluchtten. Eén man die het tegen zeven mannen opneemt—hij is nog taaier dan Liam Neeson, zeg ik je. Zeven mannen

werden in elkaar geslagen en hun kleren werden hun van het lijf gerukt. Gewond renden ze de straat op. Het was een enorme vernedering voor hen, maar het was een geweldig getuigenis van Jezus, zoals in het direct daaropvolgende vers staat:

En dit werd bij allen bekend, zowel bij de Joden als bij de Grieken die in Efeze woonden. En vrees overviel hen allen, en de Naam van de Heere Jezus werd groot gemaakt.

HANDELINGEN 19:17

Ik denk dat de mensen wel begrepen dat je niet lichtvaardig met deze Naam, Jezus, omgaat. Je gebruikt die Naam niet zomaar bij een demon om te zien of die werkt. Als je niet bij Jezus hoort, als je niet een van de leden van Zijn lichaam bent, dan is Zijn Naam niet van jou. Als je echter in Christus bent, is Zijn Naam wel van jou. Maar deze mannen waren niet in Christus en ze probeerden de Naam aan te roepen. Hoe onbekend ze ermee waren, blijkt duidelijk uit hun woorden:

En enkelen van de rondtrekkende Joodse duivelbezweerders waagden het de Naam van de Heere Jezus uit te spreken over hen die boze geesten hadden. Zij zeiden: Wij bezweren u bij Jezus, Die door Paulus gepredikt wordt.

HANDELINGEN 19:13

Met andere woorden: 'We weten niet wie deze Jezus is, maar we weten dat er nog iemand in de stad is die deze Naam gebruikt. Hij heet Paulus. Die bedoelen we.'

De demonen zeiden: 'Wij erkennen Jezus. Wij erkennen Paulus. Wij weten wie ze zijn. Wij respecteren hun gezag, maar dat van jullie respecteren we niet. Wie zijn jullie? Wij erkennen jullie niet.' Toen ging het helemaal mis. De man sprong op hen af en sloeg hen in elkaar. Dit was blijkbaar groot nieuws. Iedereen in de stad hoorde ervan. Deze mannen werden duidelijk vreselijk te schande gemaakt, maar daardoor werd de Naam van de Heere grootgemaakt.

14

Bekering en verbranding van toverboeken

In vers 18 staat:

En velen van hen die geloofden, kwamen hun zondige daden belijden en bekennen. Velen ook van hen die toverkunsten uitgeoefend hadden, brachten hun boeken bijeen en verbrandden die in tegenwoordigheid van allen. En men berekende de waarde ervan en kwam uit op vijftigduizend zilverstukken.

HANDELINGEN 19:18-19

of vijftigduizend drachmen. Een drachme was het loon voor een dag werken van een gemiddelde arbeider. Dit kwam dus overeen met het bedrag dat iemand verdiende door vijftigduizend dagen te werken. Zoveel waren deze boeken waard. Anders gezegd: het was meer dan het jaarloon van honderdvijftig mannen. De waarde van deze boeken was dus gelijk aan het jaarloon van meer dan honderdvijftig mensen.

Denk eens aan een heel laag loon in onze huidige economie. Wat zou het jaarloon van een gemiddelde arbeider zijn? Misschien dertigduizend dollar? Ik weet het niet. Het is moeilijk te zeggen. Het verandert voortdurend. Maar van dertigduizend dollar kun je niet ruim leven. De gemiddelde arbeider verdient waarschijnlijk meer, misschien eerder vijftigduizend dollar. Vermenigvuldig dat dus met honderdvijftig—honderdvijftig jaarlonen. Ik reken het nu niet uit, maar zoveel waren deze boeken waard. Het laat zien hoeveel ze bereid waren op te offeren om zich oprecht te bekeren.

Er staat dat ze kwamen en hun zonden beleden. De Schrift vermeldt niet dat mensen na hun behoud gewoonlijk hun zonden en al hun daden kwamen belijden. We zien dat wel gebeuren in Mattheüs 3:6. Toen Johannes de Doper doopte, staat er in Mattheüs 3:6 dat de mensen naar hem toe kwamen om gedoopt te worden, terwijl ze hun zonden beleden. Ook hier beleden de magiërs hun zonden.

Misschien wordt dat hier speciaal vermeld omdat demonische bezetenheid in Efeze zo'n normaal verschijnsel was. Een groot aantal mensen dat door demonen bezeten was, werd duidelijk bevrijd. Sommige mensen zouden zeggen dat demonische bezetenheid een toestand is waarin je, als je je met magie en het occulte hebt ingelaten, die demonen toestemming hebt gegeven om binnen te komen. Om hun geen toestemming te geven om te blijven, moet je onder andere die zonden belijden en er afstand van doen. Dan zou de bevrijding gemakkelijker verlopen. Ik weet niet of men het zo begreep, maar elders in het boek Handelingen wordt het belijden van zonden niet genoemd als een factor bij mensen die tot de Heere komen, hoewel het misschien vaker gebeurde dan wordt vermeld.

Vers 20 zegt:

Zo nam het Woord van de Heere met kracht toe en werd steeds sterker.

HANDELINGEN 19:20

Je kunt zien dat er in Efeze een echte opwekking van de Jezusbeweging gaande was. Grote menigten kwamen tot Christus en er werden wonderen gedaan. Men erkende dat die wonderen van Christus afkomstig waren. Mensen bekeerden zich. Ze stonden tegenover een cultuur waarin veel demonische en occulte activiteit voorkwam. Maar in elk opzicht neemt het Evangelie, zoals altijd, de strijd op tegen het occulte en verslaat het. Het laat ook de machteloosheid zien van andere pogingen om het occulte te verslaan, zoals bij de zeven zonen van Skevas. Ze waren, op zijn zachtst gezegd, machteloos.

15

Paulus plant zijn reis naar Rome

Vers 21 zegt:

En toen dit alles voorbij was, nam Paulus zich in de geest voor door Macedonië en Achaje te gaan om naar Jeruzalem te reizen. Hij zei: Wanneer ik daar geweest ben, moet ik ook Rome zien.

HANDELINGEN 19:21

Op dit punt, terwijl Paulus nog in Efeze was, begon hij het plan op te vatten dat hij naar Rome moest gaan, maar eerst naar Jeruzalem. We weten dat dit zijn plan was toen hij het boek Romeinen schreef. Rond deze tijd schreef hij de brief aan de Romeinen. Niet terwijl hij in Efeze was, maar later, nadat hij daarvandaan vertrokken was. Zoals we in de eerste verzen van hoofdstuk 20 zullen zien, gaat hij terug naar Korinthe, en daar schrijft hij het boek. Maar op dit punt, voordat hij Efeze heeft verlaten, is het nu onderdeel van zijn plan geworden: „Ik ga naar Rome. Eerst ga ik naar Jeruzalem en daarna ga ik naar Rome.” Maar voordat hij naar Jeruzalem zou gaan, zou hij teruggaan naar Macedonië en Achaje, terug naar Griekenland. Hij zegt niet waarom, maar de voor de hand liggende reden zou zijn dat hij moest nagaan hoe de gemeenten daar ervoor stonden. In Macedonië had hij gemeenten achtergelaten in Filippi, Thessalonica en Berea. Sommige van deze gemeenten had hij achtergelaten terwijl ze vervolgd werden. En verder naar het zuiden, in Achaje, had hij natuurlijk voornamelijk de gemeente van Korinthe. Hij zou dus daarheen teruggaan, daarna zou hij naar Jeruzalem gaan en vervolgens zou hij naar Rome gaan. Dat is het plan dat hij hier maakt.

Het is interessant dat hier over dat plan wordt verteld, want onmiddellijk hierna volgt er een verhaal over een vervolging waardoor hij uit Efeze wordt verdreven. Iemand zou kunnen zeggen: „Paulus verliet Efeze alleen omdat hij vervolgd werd.” Nee, Lukas vertelt ons dat hij al van plan was om te vertrekken. Hij was al plannen aan het maken om te vertrekken. Alleen brak deze vervolging uit voordat hij weg kon komen, en die heeft zijn plannen om te vertrekken eenvoudig versneld.

Vers 22 zegt:

En nadat hij twee van hen die hem dienden, naar Macedonië had gestuurd, namelijk Timotheüs en Erastus, bleef hij zelf een tijd lang in Asia.

HANDELINGEN 19:22

Hij vertrok dus nog niet uit Efeze. Hij is van plan naar Macedonië en Achaje te gaan. Met dat plan voor ogen stuurt hij twee van zijn naaste medewerkers voor zich uit naar Macedonië, om zijn komst voor te bereiden.

16

Timotheüs en Erastus vooruitgestuurd

Wie zijn deze mannen? Timotheüs kennen we heel goed. Hij is een van de belangrijkste leden van het team. In het team waarmee Paulus rondreisde, vormden Timotheüs, Silas en Paulus aanvankelijk het hele team, en daarna kwam Lukas erbij. We zullen het op dit moment niet over Lukas hebben. Hij voegt zich binnenkort weer bij hen. Hij was eerder in Filippi achtergebleven.

Timotheüs kennen we dus, maar wie is Erastus? Erastus wordt door Paulus op een paar andere plaatsen genoemd. In 2 Timotheüs 4:20 zegt hij tegen Timotheüs:

Erastus is in Korinthe gebleven en Trofimus heb ik in Milete ziek achtergelaten.

2 TIMOTHEÛS 4:20

Trofimus zullen we even later ook tegenkomen. Maar Erastus bleef in Korinthe. Hij schrijft aan Timotheüs, die in Efeze is. Toen Paulus 2 Timotheüs schreef, zat hij kennelijk in Rome in de gevangenis. Erastus was in Korinthe, en dat was in feite zijn geboorteplaats.

We weten dit omdat Paulus in Romeinen 16 aan Rome schreef. Hij schrijft vanuit Korinthe en in dit specifieke vers brengt hij groeten over van christenen in Korinthe aan christenen in Rome. In Romeinen 16:23 zegt hij:

Gajus, de gastheer van mij en van de hele gemeente, groet u.
Erastus, de rentmeester van de stad, en de broeder Quartus
groeten u.

ROMEINEN 16:23

— dat wil zeggen, de schatbewaarder van Korinthe, vanwaar hij schrijft —

Erastus was de schatbewaarder van de stad Korinthe, maar werd duidelijk een christen en een reisgenoot van Paulus. Eén ding is interessant. Dit is een van de verschillende manieren waarop de archeologie dingen in de Schrift heeft bevestigd. In Korinthe is namelijk een plaveisel uit deze periode blootgelegd waarop staat: „Dit plaveisel is op eigen kosten aangelegd door Erastus, de schatbewaarder van de stad.” We weten dus dat er in die tijd een schatbewaarder van de stad Korinthe was die Erastus heette. Blijkbaar verliet hij zijn functie toen hij met Paulus begon rond te reizen, want hier treffen we hem samen met Paulus in Efeze aan. Paulus stuurt hem met Timotheüs terug naar Griekenland om de weg vrij te maken voor zijn eigen terugkeer.

17

Artemis en de handel in tempelbeeldjes

Maar hijzelf bleef, zoals Handelingen 19:22 zegt, nog een tijd in Asia. Terwijl hij daar was, ontstonden er moeilijkheden, zoals we zullen zien.

Maar in die tijd ontstond er een niet geringe opschudding over de weg van de Heere. Want iemand van wie de naam Demetrius was, een zilversmid, die zilveren tempeltjes van Artemis maakte, verschaftte aan zijn vakgenoten een niet gering inkomen.

HANDELINGEN 19:23-24

De New King James zegt Diana. Ik ben er vrij zeker van dat de King James Diana zegt. In het Grieks staat het woord Artemis. Artemis is de naam van de godin die ook bekendstaat als Diana. Efeze was de hoedster van de tempel van Diana, een schitterende tempel die destijds een van de zeven wereldwonderen was. Je hebt de uitdrukking „de zeven wereldwonderen” wel gehoord. Ik kan ze niet alle zeven voor je opnoemen, maar de tempel van Diana in Efeze was er één van: een schitterende tempel voor deze godin.

In de tempel bevond zich een voorwerp dat zij voor een beeld van de godin Diana hielden. Maar ze zeiden dat het vanuit de hemel, van Zeus, naar beneden was gevallen. Geleerden denken dat het waarschijnlijk gewoon een meteoriet was. Of ze die nu tot een beeld hadden uitgehouwen, of dat die enigszins op een vrouw leek en zij zeiden: ‘Het is een beeld van Diana. We zetten het in de tempel,’ dat weten we niet. Maar dit was een geografisch gegeven over Efeze. Die grote tempel voor Diana stond daar. In die tempel bevond zich daadwerkelijk een beeld van haar, zoals zij het noemden, dat uit de hemel was gevallen, en daar waren ze erg trots op.

En omdat Efeze natuurlijk een handelscentrum was, kwamen er mensen naartoe die daar met de aanbidding van Diana in aanraking kwamen. Er bestond een hele bedrijfstak van zilversmeden die kleine zilveren afbeeldingen van tempeltjes van Diana maakten en verkochten. Hun handel werd geschaad doordat mensen zich bekeerden. Want mensen die zich tot Christus bekeren, aanbidden geen godinnen en kopen geen snuisterijen ter ere van godinnen. Deze mannen zagen dat hun omzet terugliep. Hetzelfde gebeurde met de mannen in Filippi die eigenaar waren van het slavenmeisje dat de toekomst kon voorspellen, totdat Paulus haar van demonen bevrijdde en zij dat vervolgens niet meer kon. Ze gooiden Paulus in de gevangenis omdat het succes van het christendom hun winst nadelig had beïnvloed. Dat gebeurde ook met de zilversmeden in Efeze.

Er staat:

18

Demetrius zet de zilversmeden op

Want iemand van wie de naam Demetrius was, een zilversmid, die zilveren tempeltjes van Artemis maakte, verschaft aan zijn vakgenoten een niet gering inkomen. Hij riep hen bijeen met de arbeiders die zulke dingen maakten, en zei: Mannen, u weet dat wij aan deze bezigheid onze welvaart ontleen. En u ziet en hoort dat deze Paulus een grote menigte niet alleen in Efeze, maar in bijna heel Asia overtuigd en afkerig gemaakt heeft van de goden, door te zeggen dat goden die met handen gemaakt worden geen goden zijn.

HANDELINGEN 19:24-26

Wat een grappige manier om dat te zeggen. Paulus vertelt de mensen dat dingen die door mensenhanden zijn gemaakt geen goden zijn. Nou, vanzelfsprekend. Je zou verwachten dat ze zouden zeggen dat hij ontkent dat dit beeld uit de hemel een god is. Maar wat Paulus ontkent, is heel duidelijk: als je iets met je handen maakt, is het geen god. Het is iets wat je zelf hebt gemaakt. Dat spreekt voor zich, toch? Hij zegt dat Paulus de mensen vertelt dat beelden die met handen zijn gemaakt geen goden zijn. Dat schaadt onze winst echt.

Hij zegt:

En wij lopen niet alleen het gevaar dat ons beroep een slechte naam krijgt, maar ook dat de tempel van de grote godin Artemis als niets beschouwd zal worden, en dat ook de grootheid dreigt te verdwijnen van haar aan wie heel Asia en de wereld eer bewijst.

HANDELINGEN 19:27

Blijkbaar beseft hij ergens tijdens zijn tirade tegen zijn mede-zilverversmeden, en waarschijnlijk ook kopersmeden, dat zijn bezorgdheid wel erg hebzuchtig klinkt. Onze handel wordt door deze man geschaad. O, we hebben natuurlijk ook andere redenen. Diana zelf zou onteerd kunnen worden als dit zo doorgaat. Het gaat natuurlijk niet alleen om het geld. Het gaat ook om de eer van de godin. Hij probeert een beroep te doen op een religieus motief, voor het geval hij iets te hebzuchtig klinkt.

Toen zij dan dit hoorden, werden zij vervuld van woede en schreeuwden: Groot is de Artemis van de Efeziërs!

HANDELINGEN 19:28

Die Demetrius moet een behoorlijk charismatisch figuur zijn geweest. Met zo'n toespraak weet hij iedereen tot grote opwindning aan te zetten, en daardoor ontstaat er een oproer. Hij moet een behoorlijk redenaar zijn geweest, al blijkt dat niet noodzakelijkerwijs uit het korte verslag van zijn toespraak.

19

De menigte bestormt het theater

En heel de stad raakte in opschudding; ze stormden eensgezind naar het theater, waarbij ze Gajus en Aristarchus meesleurden, Macedoniërs, reisgenoten van Paulus. En toen Paulus zich onder het volk wilde begeven, lieten de discipelen het hem niet toe. En ook sommigen van de oversten van Asia, die met hem bevriend waren, stuurden iemand naar hem toe en riepen hem ertoe op zich niet naar het theater te begeven.

HANDELINGEN 19:29-31

Het theater in Efeze, waarvan de ruïnes zijn gevonden, is eveneens een zeer indrukwekkend bouwwerk. Er konden ongeveer 25.000 mensen in zitten. Blijkbaar was de hele stad in rep en roer. Ze trokken door de straten naar het theater, vulden het stadion en riepen de hele tijd:

Groot is Diana van de Efeziërs, of:

Groot is Artemis van de Efeziërs.

Ondertussen grepen ze twee van Paulus' reisgenoten, Gajus en Aristarchus. Zij kwamen uit Macedonië en behoorden tot de vrienden van Paulus. Blijkbaar herkenden ze hen als mannen die bij Paulus waren geweest. Paulus was duidelijk niet aanwezig om door hen gegrepen te worden, dus grepen ze twee van zijn mannen. Wat ze met hen van plan waren, weten we niet.

Paulus zelf wilde ingrijpen. Hij wilde in het theater het podium op gaan en de mensen beginnen toe te spreken. Maar mensen die het hoofd koel hielden, begrepen dat dit geen goed idee zou zijn. Allereerst verboden de discipelen hem om te gaan. De christenen zeiden: 'Nee, Paulus, we gaan je niet aan zo'n gevaar blootstellen.' Maar er waren ook stadsbestuurders — eigenlijk provinciale bestuurders — die in het Grieks Asiarchen worden genoemd. Zij waren bestuurders over de provincie Asia, en sommigen van hen waren bevriend met Paulus.

Dat is interessant. In twee jaar tijd had Paulus veel vrienden gemaakt, zelfs onder overheidsfunctionarissen. Dit laat opnieuw zien dat het niet de Romeinen waren die een probleem hadden met het christendom. Over het algemeen waren het de Joden. Hier hebben we heidense zilvermeden uit Efeze die er problemen mee hebben, maar bij hen spelen economische belangen. Als het gaat om het algemene verzet tegen het evangelie, zijn het in Handelingen de Joden die het probleem vormen. De Romeinen zijn meestal vriendelijk, met inbegrip van deze Romeinse Asiarchen. Er staat dat ze vrienden van Paulus zijn, en ze stuurden hem boodschappen: „Ga daar alsjeblieft niet heen. Dat is geen goed idee.” Het is duidelijk dat ze hem willen beschermen, maar waarschijnlijk willen ze ook voorkomen dat de menigte nog verder wordt opgehitst en er nog meer onrust in de stad ontstaat.

20

Verwarring in de volksvergadering

Er staat in vers 32:

De één nu riep dit en de ander wat anders, want de vergadering was verward en de meesten wisten niet waarom zij bijeengekomen waren.

HANDELINGEN 19:32

Een menigte trekt nu eenmaal een menigte aan. De meeste mensen zeiden: „Tijd voor een feestje! Het lijkt wel Mardi Gras. Laten we de straat op gaan en een hoop lawaai maken. We weten niet eens waarom we hier zijn, maar we zijn blij dat iemand met deze optocht is begonnen.” Uiteindelijk vormen ze allemaal die grote menigte in het theater in Efeze, terwijl de meesten van hen niet eens weten waarom ze daar zijn. Maar er zijn daar genoeg mensen die boos zijn, opschudding veroorzaken en een gevaar vormen voor Paulus en voor de veiligheid van de stad zelf.

Er staat in vers 33:

En men liet Alexander uit de menigte naar voren komen, omdat de Joden hem naar voren duwden. En nadat Alexander met zijn hand gewenkt had, wilde hij zich tegenover het volk verdedigen.

HANDELINGEN 19:33

Wie is deze Alexander? Het is interessant dat Lukas hem noemt alsof we geacht worden te weten wie hij is, alsof zijn lezer hem goed kende. Maar er wordt niet uitgelegd wie Alexander was. Hij was een Jood, en de Joden schoven hem op dat moment naar voren om te spreken. Maar toen de toehoorders zagen dat hij een Jood was, schreeuwden ze hem weg. De Joden hadden natuurlijk hetzelfde probleem met Diana als de christenen. De aanbidders van Diana stonden even afwijzend tegenover de Joden, die monotheïsten waren, als tegenover Paulus, die ook een monotheïst was.

Het verschil is dat de Joden geen bedreiging voor hen vormden, omdat ze geen mensen bekeerden. Paulus deed dat wel. Dat was het probleem. Ze waren dus boos op Paulus, maar tegenover een Jood waren ze evenmin vriendelijk. Dat gold vooral als hun klacht was dat Paulus de afgoderij rond de godin Diana ondermijnde. De Joden dachten daar natuurlijk hetzelfde over als Paulus. Dus toen ze zagen dat daarboven een Jood stond, schreeuwden ze hem weg.

Maar waarom schoven de Joden deze man eigenlijk naar voren? Hij is een van hen. Hij is een Jood. Wat hadden zij hiermee te maken? Dit speelt zich af tussen Paulus aan de ene kant en de afgodische Efeziërs aan de andere kant. De Joden hadden zich hier gewoon buiten moeten houden. Waarom schuiven ze een man naar voren? Dat wordt ons niet verteld. Het wordt niet uitgelegd.

21

De mogelijke identiteit van Alexander

Maar er is een theorie bij me opgekomen. Misschien is die niet waar. Het feit dat Lukas denkt dat wij weten wie Alexander is, terwijl wij dat niet weten, kan betekenen dat er een zeer beruchte Alexander was die bekend was bij de christenen in Efeze. Wanneer Paulus aan Timotheüs schrijft, die zich op dat moment in Efeze bevindt, noemt hij in 2 Timotheüs 4 een Alexander. Verbazingwekkend genoeg blijkt deze Alexander een kopersmid te zijn, en daardoor vraag ik me af: is dit de Alexander over wie we in Handelingen lezen?

In 2 Timotheüs 4, vers 14, zegt Paulus:

Alexander, de kopersmid, heeft mij veel kwaad aangedaan. Moge de Heere hem vergelden naar zijn werken.

2 TIMOTHEÛS 4:14

Dit is één man in Efeze die Alexander heet en toevallig een smid is, een kopersmid. Hij heeft Paulus veel kwaad aangedaan en in diezelfde stad waarover we lezen veel weerstand geboden tegen het christendom. Ik kan niet anders dan me afvragen of dit die man is.

Als dit die man is, weten we dat hij een Jood is, omdat ons in Handelingen 19 wordt verteld dat de menigte wist dat hij een Jood was en hem wegschreeuwde. Hij was echter een smid. Hij was een kopersmid. Demetrius en de betogers waren hoofdzakelijk zilversmeden, maar koper- en zilversmeden oefenden vergelijkbare ambachten uit en waren misschien zelfs lid van dezelfde vakvereniging of hetzelfde gilde.

Hoe dan ook, het kan zijn dat de Joden een van hun eigen smeden namen en hem naar voren schoven om te proberen de gemoederen te bedaren. Dit probleem was immers veroorzaakt door het gilde van de smeden. Of misschien wilden ze zelfs duidelijk maken dat ze niets met Paulus te maken hadden. Misschien was het hun bedoeling dat Alexander daar naar voren zou gaan en zou zeggen: „Jullie houden niet van het monotheïsme van Paulus, en ook niet van dat van ons. Maar weten jullie wat? Wij mogen Paulus ook niet. Hij hoort niet bij ons. Als jullie boos op hem zijn, word dan niet boos op ons. Misschien gelooft hij net als wij dat er maar één God is, en ik weet dat dit jullie heeft opgehitst, maar geef ons daar niet de schuld van. Wij horen niet bij hem.”

Mijn aanname is dat dit de enige reden zou zijn waarom de Joden zich überhaupt met deze situatie zouden bemoeien en misschien zo'n man naar voren zouden schuiven. In Handelingen staat helemaal niet dat Alexander een smid was, en er staat ook niet waarom de Joden juist deze man uitkozen om daar naar voren te gaan. Maar als hij een smid was en dus tot hetzelfde gilde behoorde als de demonstranten, dan zou het voor mij enigszins logisch zijn dat ze misschien zeiden: 'Misschien kan hij aansluiting bij hen vinden. Misschien kan hij hen toespreken. Misschien kan hij hun duidelijk maken dat ze ons niets hoeven toe te rekenen. Wat hun ook niet aan Paulus bevalt, wij delen weliswaar zijn monotheïsme, maar horen niet bij hem.' Ik weet het niet.

Hoe dan ook, er werd niet naar hem geluisterd. We weten dat er in Efeze een kopersmid was die Alexander heette, omdat Paulus hem in 2 Timotheüs noemt. Maar een Joodse kopersmid zou geen beelden van Diana maken. Hij zou andere dingen van koper maken. Als hij in grote lijnen hetzelfde beroep uitoefende, dacht men misschien dat hij een gunstige aansluiting bij deze mensen zou vinden en vrede zou kunnen stichten. Maar ze overschreeuwden hem.

22

De stadssecretaris beëindigt het oproer

We lezen dus in vers 35:

En de stadssecretaris zei, nadat hij de menigte gekalmeerd had: Mannen van Efeze! Welk mens is er die niet weet dat de stad van de Efeziërs de tempelbewaarster is van de grote godin Artemis en van het beeld dat uit de hemel gevallen is?

HANDELINGEN 19:35

De rest van dit hoofdstuk bestaat in wezen uit de toespraak van deze stadsschrijver. De stadsschrijver was in feite de belangrijkste politieke functionaris in Efeze. Hij was de verbindingspersoon tussen het stadsbestuur en het Romeinse provinciebestuur. Hij had dus enorm veel politieke invloed en verantwoordelijkheid. Als de situatie uit de hand bleef lopen en de Romeinen hierover ontstemd raakten, zou hij waarschijnlijk degene zijn die de schuld kreeg. Het was dus zijn verantwoordelijkheid om dit probleem op te lossen en de rellen te stoppen.

Hij zei:

En de stadssecretaris zei, nadat hij de menigte gekalmeerd had: Mannen van Efeze! Welk mens is er die niet weet dat de stad van de Efeziërs de tempelbewaarster is van de grote godin Artemis en van het beeld dat uit de hemel gevallen is? Omdat dit alles niet tegen te spreken valt, is het noodzakelijk dat u kalm blijft en niets ondoordachts doet. Want u hebt deze mannen hier gebracht, die geen tempelrovers zijn en uw godin niet gelasterd hebben. Als dus Demetrius en zijn vakgenoten tegen iemand iets hebben: er worden rechtszittingen gehouden, en er zijn stadhouders. Laten zij dan een aanklacht tegen elkaar indienen. Maar als u over andere zaken iets verlangt, zal daar in een wettige vergadering over beslist worden. Want wij lopen gevaar van oproer beschuldigd te worden om wat er vandaag gebeurd is, omdat er geen enkele reden is aan te voeren waarmee wij rekenschap kunnen afleggen van deze oploep. En nadat hij dit gezegd had, liet hij de vergadering uiteengaan.

HANDELINGEN 19:35-41

En toen hij dit gezegd had, ontbond hij de volksvergadering.

De rellen werden dus bedwongen door de hoogste politieke functionaris, die zei: 'Luister, we lopen het gevaar dat we hierover ter verantwoording worden geroepen.' Er zijn historische aanwijzingen dat de Romeinen niet erg gesteld waren op de volksvergaderingen van de Efeziërs. Ze hadden zelfbestuur. Ze bestuurden de stad volgens een Grieks model, maar de Romeinen waren niet erg gesteld op de democratische volksvergaderingen. Ze stonden ze toe en tolereerden ze. Maar als dit soort dingen gebeurden, kon dat ertoe leiden dat zij de afkeuring van Rome over zich afriepen. Ze zouden een deel van hun vrijheden kunnen verliezen. Hij zei: 'We lopen het gevaar dat we ter verantwoording worden geroepen voor deze wanordelijke toestand.'

Nadat de mensen twee uur lang hadden geschreeuwd:

En men liet Alexander uit de menigte naar voren komen, omdat de Joden hem naar voren duwden. En nadat Alexander met zijn hand gewenkt had, wilde hij zich tegenover het volk verdedigen. Maar toen zij begrepen dat hij een Jood was, riepen zij allen als met één stem, ongeveer twee uur lang: Groot is de Artemis van de Efeziërs!

HANDELINGEN 19:33-34

en verder niets te zeggen leken te hebben, hadden ze blijkbaar genoeg keelpijn om bereid te zijn ermee op te houden. Ze hadden hun punt duidelijk gemaakt.

Paulus was toch al van plan de stad te verlaten. Hij was al van plan om weg te gaan, maar hierdoor werd het waarschijnlijk gemakkelijker voor hem om de stad te verlaten en werd hij er nog meer toe aangezet om te vertrekken. En dat deed hij dus. In hoofdstuk 20, vers 1, zien we dat hij Efeze verlaat om terug te gaan naar Griekenland, en daar komen we nog op terug.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Handelingen 18:21
- Handelingen 19:8
- Lukas 17:21
- Mattheüs 24:14
- Handelingen 19:23
- Handelingen 20:31
- Handelingen 19:11-12
- 1 Korinthe 15:30
- 1 Korinthe 15:30-32
- 2 Korinthe 1:8-10

- Hebreëën 12:11
- Handelingen 19:13
- Mattheüs 12:27
- Handelingen 19:14
- Handelingen 19:15
- Handelingen 19:17
- Handelingen 19:18-19
- Handelingen 19:20
- Handelingen 19:21
- Handelingen 19:22
- 2 Timotheüs 4:20
- Romeinen 16:23
- Handelingen 19:23-24
- Handelingen 19:24-26
- Handelingen 19:27
- Handelingen 19:28
- Handelingen 19:29-31
- Handelingen 19:32
- Handelingen 19:33
- 2 Timotheüs 4:14
- Handelingen 19:35
- Handelingen 19:35-41
- Handelingen 19:33-34

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.